

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ТА НАДІЙНІСТЬ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ЗАКУПІВЕЛЬНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ

Розглянуто основні причини виникнення корупційних ризиків в сфері державних закупівель на різних етапах закупівельної діяльності. Виявлено окремі фактори, що обмежують надійність функціонування системи державної закупівельної логістики.

Ключові слова: державні закупівлі, закупівельна логістика, корупція, ризики, надійність.

Постановка проблеми. Критична ситуація з корупцією, що склалася в країні в цілому та у сфері державних закупівель зокрема, останнім часом стала об'єктом активних дій з боку державних інституцій, громадських організацій та привертає увагу широких верств громадськості й окремих фахівців. Вказана ситуація формувалася протягом тривалого часу й необхідність змін в цій сфері декларується вже протягом тривалого часу як на рівні окремих державних структур, так і на міжнародному рівні. Однак системного вирішення вказана проблема станом на момент проведення дослідження не отримала.

Аналіз останніх публікацій. Проблеми корупції є об'єктом дослідження, зокрема, таких науковців, як В.О. Мандибура, С.Г. Батажок [1], А.В. Волошенко [2]. Також активно досліджується проблема корупції в сфері державних закупівель, зокрема, у роботах В.В.Смиричинського [3], Тараненко О.П. [4] та інших.

Невирішені частини проблеми. Істотні зміни законодавства про державні закупівлі у зв'язку з переходом від Закону України "Про здійснення державних закупівель" [5] до Закону України "Про публічні закупівлі" [6] та запровадження системи електронних державних закупівель "Прозорро" обумовлюють необхідність аналізу існуючих та появи нових ризиків з метою забезпечення надійності функціонування системи державних закупівель.

Отже **метою** даної роботи виявлення окремих причин існування корупційних ризиків та аналіз основних факторів, що обмежують надійність функціонування системи закупівельної логістики в Україні, в умовах запровадження системи електронних державних закупівель "Прозорро".

Викладення основного матеріалу. Задача побудови надійної системи в умовах обмеженої надійності елементів, що її формують, є не новою в сфері наукових досліджень. Один з фундаментальних підходів до її вирішення був запропонований ще у роботі Дж. фон Неймана [7]. У дещо спрощеній формі філософію даного підходу можна представити у вигляді орієнтації на побудову системи на базі архітектури, близької до нейронних мереж, що компенсують недоліки надійності окремих елементів мережею розгалужених зв'язків між ними. Цей підхід є протиположним орієнтації на побудову дорогих та складних високонадійних елементів, що функціонують в системі з одиничними лінійними зв'язками.

У зв'язку з цим, можна висловити думку, що запровадження в практику державних закупівель в Україні системи "Прозорро", яка вносить елементи сітьових технологій у

відносини постачальників, замовників та широкої громадськості, є концептуально правильним рішенням. Проте, оскільки вказана система частково успадковує процедури та механізми, які були сформовані в попередні часи, важливо критично проаналізувати досвід державних закупівель попередніх років для запобігання повторення помилок і дискредитації нової системи.

Отже, розглянемо основні різновиди корупційних ризиків, що можуть виникати на різних етапах здійснення державних закупівель.

Першим етапом здійснення закупівлі є формування потреби й предмету закупівлі. Вже на цьому етапі виникає ряд ризиків. Перший з них полягає у формуванні замовлення на закупівлю за державні кошти товарів, робіт або послуг, які мають сумнівне відношення до забезпечення життєдіяльності організації замовника, а швидше спрямовані на особисті потреби її посадових осіб. З такого роду зловживаннями нова система "Прозорро" доволі ефективно бореться, оскільки за доволі короткий час її існування були виявлені та заблоковані оголошені в ній торги на закупівлю від імені державного замовника, наприклад, елітного алкоголю та тютюнових виробів. Проте більш складні випадки, коли встановити невідповідність цільового призначення предметів закупівлі потребам певних організацій сторонні користувачі не зможуть, можна буде виявляти лише у випадку залучення до моніторингу закупівель широких верств громадськості та співробітників самих державних підприємств та організацій.

Другий різновид зловживань щодо формування предмету закупівлі полягає в орієнтації замовлення на продукцію чи послуги конкретного виробника. В даному випадку існують ризики, що виробник певної продукції пропонує неправомірну винагороду представникам замовника, відповідальним за формування замовлень на закупівлю, за включення у замовлення на закупівлю продукції саме його виробництва. Для запобігання таким ризикам ще у Законі України "Про здійснення державних закупівель" була закладена норма, що замовнику при здійсненні державних забороняється у технічному завданні вказувати конкретні торгові марки. Якщо таке посилання все ж є необхідним, то обов'язково для відповідної позиції з конкретною торговою маркою має бути вказано "або еквівалент".

Вказана норма закону знімає корупційні ризики лобювання інтересів конкретних виробників, проте породжує інші ризики, пов'язані з забезпеченням закупівлі товарів відповідної якості або асортименту. Справа в тому, що в разі, якщо замовник вказав у своєму технічному завданні постачання дорогого та високоякісного товару певного бренду, але відповідно до вимог закону зазначив для відповідної позиції "або еквівалент", то це відкриває можливості для постачальників пропонувати замість якісної продукції, що вимагалася, її дешеві й менш якісні замітники. При цьому за рахунок нижчої вартості такі постачальники отримують невиправдані конкурентні переваги над постачальниками, які відповідно до вимог замовника намагалися запропонувати або товар конкретного бренду, або його реальні замітники відповідної якості, що, як наслідок, мають і відповідно високу ціну. Звичайно, теоретично замовник має право відхиляти пропозиції постачальників, що пропонують замітники неналежної якості, проте на практиці реалізувати це часто проблематично або й неможливо. Оскільки, навіть якщо представнику замовника не тільки з реклами, але й з особистого досвіду відомо, що певні батарейки справді будуть працювати в десять разів довше за інші, то йому як представнику державного замовника ці знання будуть мало корисними. Тому що йому

треба довести невідповідність саме за технічними характеристиками, відомості про які для нього часто обмежені інформацією, наведеною безпосередньо на товарі або його упаковці. А там для дешевого замітника все гаразд (наприклад, тип "АА", напруга 1,5 вольт в обох випадках - підстави для відхилення відсутні). Звісно, більш обізнані з тонкощами державних закупівель фахівці зможуть заперечити, що ще можна вимагати документи на підтвердження якості або зразки продукції - це справді так, але практичний досвід свідчить, що замовники часто змушені відмінити торги не маючи можливості технічно довести очевидну невідповідність товарів-замінників вимогам замовника. Також непоодинокі випадки, коли комітет з конкурсних торгів погоджується акцептувати пропозиції на поставку товарів з сумнівною відповідністю вимогам замовника, проте коли потреба у відповідних товарах вже є нагальною, а проведення повторних торгів потребує значного часу.

Отже, можна констатувати, що проблема формування вимог при закупівлі товарів певних брендів або їх еквівалентів є недостатньо врегульованою і запровадження електронної системи державних закупівель її не вирішує.

Другим етапом здійснення закупівлі є формування документації конкурсних торгів, у якій вказуються як вимоги до продукції або послуг, що є предметом закупівлі, так і до компаній, що можуть бути їх постачальниками. Проблеми щодо формування вимог до продукції були розглянуті вище, тому зосередимося на проблемних моментах щодо вимог до потенційних постачальників. Ці вимоги згідно Закону України "Про здійснення державних закупівель" формулюються на базі двох основних статей – 16 та 17. При цьому для окремого типу процедур закупівлі – "запит цінових пропозицій" – замовники зобов'язуються обмежуватися лише вимогами статті 17. Проте у зв'язку з тим, що за Законом України "Про публічні закупівлі" такого виду процедур закупівлі, як "запит цінових пропозицій" не передбачено, то розглянемо основну процедуру закупівлі - "відкриті торги", застосування якої передбачає встановлення замовником вимог до потенційних постачальників як за статтею 17, так і за статтею 16.

Якщо вимоги за статтею 17 врегульовані достатньо чітко і обов'язок перевірки відсутності підстав для відхилення за цією статтею через запровадження відкритих державних реєстрів значною мірою перекладено на замовників, то перелік підстав відхилення за статтею 16 не є достатньо врегульованим і їх практичне застосування часто є ускладненим. Для ілюстрації цього можна спочатку навести одну з рекомендацій, яку було сформовано за результатами вивчення ситуації в сфері державних закупівель Службою безпеки України: "під час оцінки замовником пропозицій конкурсних торгів обов'язково перевіряти в учасників наявність власних виробничих потужностей, матеріально-технічної бази, а також кваліфікованих кадрів" [8]. Здавалось би, ці рекомендації є цілком слушними й їх незаперечно варто було б запровадити в практику, оскільки їх логіка спрямована на запобігання участі в процедурах державних закупівель фірм-одноденок. Проте насправді вимога наявності власних виробничих потужностей в разі її включення до кваліфікаційних критеріїв однозначно може бути оскаржена в Антимонопольному комітеті як дискримінаційна. Оскільки вона порушує права фірм-посередників і суперечить принципам здійснення державних закупівель (стаття 3 Закону України "Про здійснення державних закупівель") та вимогам щодо недискримінації учасників закупівель (стаття 5 Закону України "Про здійснення державних закупівель"). Отже, хоча з одного боку участь і перемога в тендерних процедурах фірм-посередників

часто є предметом критики як ознака змови або корупції, з іншого боку їх недопущення до участі у торгах також буде прямим порушенням законодавства.

Що ж до інших вказаних критеріїв, а саме наявності матеріально-технічної бази та кваліфікованих кадрів, то їх застосування передбачене статтею 16 Закону України "Про здійснення державних закупівель". Проте намагання чітко конкретизувати ці вимоги також дуже легко обертається для замовника на звинувачення у дискримінації. Так, наприклад, якщо при закупівлі послуг з ремонту автотранспорту буде встановлена вимога щодо розташування ремонтної бази не далі, скажімо, 20 кілометрів від розташування автобази замовника, то може знайтися фірма, розташована за 21 км й звинуватити замовника в дискримінації. З іншого боку, якщо такої вимоги не встановлювати взагалі, то переможцем торгів може стати фірма з виробничими потужностями в іншому місті, і замовник буде оплачувати значний пробіг автомобілів до місця технічного обслуговування.

Тому замовники в частині застосування кваліфікаційних критеріїв за статтею 16 Закону України "Про здійснення державних закупівель" за відсутності чітких роз'яснень змушені часто діяти навмання, що створює істотні загрози для надійності процесу закупівельної діяльності. Перехід до Закону України "Про публічні закупівлі" й запровадження електронної системи державних закупівель цю проблему не вирішує.

Третім етапом є подача пропозицій учасниками. Для учасників головні ризики на даному етапі полягали у невчасній подачі паперових пропозицій, оскільки вони мали бути подані на адресу, вказану замовником, не пізніше певної дати та часу. На практиці учасники часто тяжіють до подачі пропозицій в останній день (а дехто - й в останню хвилину). Тому траплялися випадки невчасної подачі пропозицій окремими учасниками, що призводило до недопущення їх до участі в закупівлі, або й до відміни відповідної процедури (в разі якщо без цього учасника загальна кількість учасників була менше, ніж вимагалось законом). Перехід до Закону України "Про публічні закупівлі" однозначно вирішує цю проблему, оскільки учасники подають заявку на участь в аукціоні в електронній формі, що позбавляє їх необхідності потрапляти на територію замовника, шукати там необхідні кабінети та відповідальних осіб.

Четвертим етапом є розкриття пропозицій. Корупційні ризики даного етапу значною мірою були усунуті ще у вересні 2015 р., коли Законом України № 679-VIII від 15.09.2015 р. було внесено зміни до Закону України "Про здійснення державних закупівель". Справа в тому, що до внесення відповідних змін замовник мав право не давати ознайомлюватися зі змістом пропозиції одним учасником представникам інших учасників або іншим незалежним особам, присутнім на розкритті пропозицій. Це давало можливість підігравати "потрібній" фірмі, в разі, якщо її пропозиція розкривалася останньою, називаючи цінову пропозицію символічно менше, ніж у її конкурента. Оскільки незалежні особи не мали змоги ознайомитися з сумою, фактично зафіксованою в ціновій пропозиції, виявити таку змову було неможливо. Проте після відповідних змін представники учасника вже мають право ознайомитися зі змістом пропозиції своїх конкурентів, тому ця схема була нейтралізована. Але максимальною мірою усі зловживання в частині розкриття пропозицій знімаються через запровадження Закону України "Про публічні закупівлі", оскільки як таке розкриття паперових пропозицій скасовується й замінюється електронним аукціоном.

П'ятий етап розгляду й оцінки пропозицій істотних змін з точки зору корупційних ризиків у зв'язку з переходом до нового закону не зазнав. Основі проблеми при цьому вже були названі раніше і лежать вони в площині оцінки відповідності пропозиції учасників вимогам замовників. Проте для замовників певним спрощенням є те, що вони мають можливість оцінювати не усі пропозиції учасників, а лише переможця. Якщо ця норма залишиться діючою, це значно підвищить надійність державних закупівель, оскільки раніше непоодинокими були випадки відміни торгів через відхилення пропозицій учасників, що не були переможцями. Але, якщо після відхилення таких пропозицій до оцінки доходило менше двох учасників, то замовник не мав права визначити переможця, хоч і не мав до нього ніяких зауважень, а зобов'язаний був відмінити торги й повторювати процедуру закупівлі знову. Щодо інших проблемних питань, які є недостатньо врегульованими, то це відсутність чітко регламентованого часу, протягом якого учасник повинен надати згоду на виправлення арифметичної помилки у разі її виявлення замовником. Це створює загрози штучного затягування часу несумлінними учасниками торгів.

Шостий етап - укладання договору - також не зазнав істотних змін. На цьому етапі також є недостатньо врегульований момент. А саме, аналогічно до проблеми з часом подачі згоди на виправлення арифметичної помилки, так само є проблема з нерегламентованим для учасника часом на розгляд договору та надання відмови на його підписання в разі незгоди з його основними положеннями. На практиці це теж призводить до затягування часу учасниками торгів.

Сьомий етап передбачає контроль кількісної та якісної відповідності продукції, що фактично постачається, вимогам документації та договору, підписаного за результатами процедури закупівлі. Цей етап залишається закритим і запровадження системи "Прозорро" не дозволяє усунути наявні на цьому етапі загрози.

Восьмий етап стосується розрахунків з постачальником за виконаний договір. На цьому етапі існують корупційні ризики затягування часу оплати з боку замовника. Перехід до електронної системи закупівель автоматично цю проблему не вирішує. Проте додаткові можливості громадського контролю в цій сфері створюється через запровадження системи "e-data" і створення порталу публічних фінансів України (сайт <http://spending.gov.ua/>). Його можливості, серед іншого, дозволяють виявляти як особливо "привілейованих" постачальників, з яким замовники розраховуються миттєво, так і "аутсайдерів", розрахунки з якими замовники затримують.

Серед інших проблем, що несуть загрози стабільності процесу закупівельної діяльності державних підприємств та організацій, варто виділити відсутність концептуальної орієнтації системи закупівель, встановленої Законом України "Про здійснення державних закупівель", на забезпечення надійності функціонування самих об'єктів обслуговування - тобто вказаних державних підприємств та організацій. Так, в цій системі певні "запобіжники" закладені, але концептуально система не орієнтована на забезпечення надійності. В її рамках зрив процедури закупівлі - нормальне явище. І лише повторний зрив процедури (і то лише за умови тільки однієї з численних причин - неподання достатньої кількості пропозицій учасників) може бути підставою для застосування вказаного "запобіжника" - переговорної процедури.

За таких умов періодичні збої у роботі різних державних установ і організацій – будь-то Міністерство охорони здоров'я з його зірваними тендерами на закупівлю ліків, чи

університет, який півроку не здатен видати студентські квитки своїм студентам, – це теж явище нормальне. Єдиний, хто поки виведений з експериментів з держзакупівлями - це Міністерство оборони України. Воно не просто працює в системі "Прозорро", воно позбавлено необхідності дотримуватися "ритуальних" процедур, передбаченими Законом України "Про здійснення державних закупівель" та його новою версією – Закон України "Про публічні закупівлі".

Отже, принципова відмінність "правил гри" для Міністерства оборони та інших замовників, які теж використовують систему "Прозорро", полягає в тому, що останні або взагалі не можуть використовувати вказану систему для здійснення закупівель з вартістю вище встановлених вимогами Закону України "Про здійснення державних закупівель" порогів (для більшості категорій замовників, для яких повний перехід на використання системи "Прозорро" відбувається з 01.08.2016 р.), або, в разі отримання такого права з 01.04.2016 р., змушені дотримуватися усіх часових та процедурних обмежень, визначених Законом України "Про публічні закупівлі" (для окремих категорій замовників, до яких відносяться центральні органи влади та державні підприємства-монополісти).

Ще раз підкреслимо, що сукупність часових та процедурних обмежень передбаченими Законом України "Про здійснення державних закупівель" (і дещо меншою мірою – його новою версією Законом України "Про публічні закупівлі"), є цілком прийнятними для закупівлі товарів та послуг, що не є критичними для забезпечення життєдіяльності підприємств та організацій і затримки з часом їх закупівлі не є принциповими.

Проте застосування державної системи закупівельної логістики в існуючому вигляді для придбання критично важливих товарів та послуг становить істотні загрози для безперервності функціонування об'єктів обслуговування, чим повністю порушує принципи побудови логістичних систем. Оскільки зриви процедур закупівлі з незалежних від замовників причин є високоймовірними, повторне проведення займає значний час, а провести процедури закупівлі заздалегідь також неможливо.

На останньому моменті варто наголосити окремо. Справа в тому, що замовники не мають можливості укласти багаторічний контракт на закупівлю певних товарів або послуг, на які є постійні потреби. Також замовники не мають можливості провести процедуру закупівлі в кінці поточного року на потреби наступного року. Більше того, навіть на початку поточного року замовники часто теж не можуть почати процедуру закупівлі, оскільки не мають затвердженого кошторису (а наявні тимчасові кошториси є вкрай обмеженими).

За умов відсутності можливостей завчасного проведення процедур з одного боку, та високої ймовірності зриву оголошених вчасно процедур й значного часу, необхідного на проведення повторних процедур, надійність функціонування системи закупівель є вкрай низькою. Вказана ситуація потребує вивчення й корегування, оскільки вона закладає ризики нестабільного функціонування державних замовників й дискредитації нової системи закупівель "Прозорро".

Висновки. Таким чином, за результатами проведеного аналізу можна зазначити, що запровадження системи "Прозорро" в цілому несе потенціал зниження корупційних ризиків у сфері державних закупівель та здатне позитивно позначитися на надійності її функціонування. Проте вирішення задачі забезпечення стабільності системи державних закупівель у довгостроковій перспективі потребує включення принципу надійності до концептуальних засад функціонування даної системи.

Література:

1. Мандибура В.О. Механізми подолання «чорної економіки» та корупції в системі забезпечення соціально-економічного зростання / В.О. Мандибура, С.Г. Батажок // Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. праць. – 2012. – Випуск 27, т. 1. – С. 95-105.
2. Волошенко А.В. Послуги посередників в системі корупційних відносин / А.В. Волошенко // Теоретичні та прикладні питання економіки: Зб. наук. праць. – 2015. – Випуск 2 (31). – С. 72-79.
3. Смиринський В.В. Логістичний менеджмент державних закупівель: теоретично-правовий та методологічний аспект / В. В. Смиринський. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 390 с.
4. Тараненко О.П. Сучасні заходи запобігання корупції у сфері державних закупівель [Електронний ресурс] / О.П. Тараненко // Державне управління: теорія та практика. – 2014. – №2. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej20/PDF/4.pdf>.
5. Закон України "Про здійснення державних закупівель" від 10 квітня 2014 р. № 1197-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 24, ст.883 [із змінами та доповненнями] [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1197-18>. – Назва з екрана.
6. Закон України "Про публічні закупівлі" від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 9, ст.89 [із змінами та доповненнями] [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/922-19/page>. – Назва з екрана.
7. Von Neumann J., Probabilistic logics and the synthesis of reliable organisms from unreliable components, "Automata studies", edited by Shannon C., MacGerthy J., Princeton University Press, 1956, 43.
8. Про криміналізацію сфери державних закупівель / Лист Голови СБУ Президентові України № 149 від 11.04.2013 [Електронний ресурс] // Сайт «Дзеркало тижня». – Режим доступу: http://dt.ua/ECONOMICS/sbu-zaproponovala-vivesti-z-tini-zakupivli-derzhpidpriyemstv-124757_.html

References:

1. Mandibura V.O. Mechanisms of overcoming «black economy» and corruption in the system of ensuring socio-economic growth / V.O. Mandibura, S.G. Batazhok // Theoretical and applied questions of economics: Zb. nauk. prats. – 2012. – Vypusk 27, t. 1. – S. 95-105.
2. Voloshenko A.V. Services of intermediaries in the system of corrupt relations / A.V. Voloshenko // Theoretical and applied questions of economics: Zb. nauk. prats. – 2015. – Vypusk 2 (31). – S. 72-79.
3. Smirichinskiy V.V. Logistic management of state purchases: theoretical and methodological aspect / V. V. Smirichinskiy. – Ternopil: Kart-blansh, 2004. – 390 s.
4. Taranenko O.P. Modern measures to prevent corruption in the sphere of state purchases [Elektronniy resurs] / O.P. Taranenko // Derzhavne upravlinnya: teoriya ta praktika. – 2014. – 2. – Rezhim dostupu: <http://academy.gov.ua/ej/ej20/PDF/4.pdf>.
5. Zakon UkraYini "Pro zdlysnennya derzhavnih zakupivel" vld 10 kvltnya 2014 r. # 1197-VII // Vldomosti VerhovnoYi Radi (VVR), 2014, # 24, st.883 [lz zmlnami ta dopovnenniyami] [Elektronniy resurs] // Verhovna Rada UkraYini: [sayt]. – Rezhim dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1197-18>. – Nazva z ekrana.
6. Zakon UkraYini "Pro publchni zakupivli" vld 25 grudnya 2015 r. # 922-VIII // Vldomosti VerhovnoYi Radi (VVR), 2016, # 9, st.89 [lz zmlnami ta dopovnenniyami] [Elektronniy resurs] // Verhovna Rada UkraYini: [sayt]. – Rezhim dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/922-19/page>. – Nazva z ekrana.
7. Von Neumann J., Probabilistic logics and the synthesis of reliable organisms from unreliable components, "Automata studies", edited by Shannon C., MacGerthy J., Princeton University Press, 1956, 43.
8. Pro krimlnallzatslyu sferi derzhavnih zakupivel / List Golovi SBU Prezidentovi UkraYini # 149 vld 11.04.2013 [Elektronniy resurs] // Sayt «Dzerkalo tizhnya». – Rezhim dostupu: http://dt.ua/ECONOMICS/sbu-zaproponovala-vivesti-z-tini-zakupivli-derzhpidpriyemstv-124757_.html.

Голованенко Н.В., канд. экон. наук, доц.
КНУ имени Тараса Шевченко

КОРРУПЦИОННЫЕ РИСКИ И НАДЕЖНОСТЬ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ЗАКУПОЧНОЙ ЛОГИСТИКИ В УКРАИНЕ

Рассмотрены основные причины возникновения коррупционных рисков в сфере государственных закупок на разных этапах закупочной деятельности. Выявлены отдельные факторы, ограничивающие надежность функционирования системы государственной закупочной логистики.

Ключевые слова: государственные закупки, закупочная логистика, коррупция, риски, надежность.

**Golovanenko M.V., Ph.D., Associate Professor
National Taras Shevchenko University of Kyiv**

CORRUPTION RISKS AND THE RELIABILITY OF THE SYSTEM OF STATE PROCUREMENT LOGISTICS IN UKRAINE

The main causes of corruption risks in public procurement at different stages of procurement are considered. Certain factors that limit the reliability of the system of public procurement logistics are revealed.

Keywords: government procurement, logistics, corruption, risks, reliability.